

ÚČEL, PRINCIPY A METODY HODNOCENÍ ŽÁKŮ

15.10.2012

Bc. Stanislav Segeč, DiS.

VYMEZENÍ POJMU HODNOCENÍ

Hodnocení je jednou z nejsložitějších činností pedagoga. Dovednost vykonávat ji správně je také projevem jeho profesionality.

Školní hodnocení jsou všechny hodnotící procesy a jejich projevy, které bezprostředně ovlivňují školní výuku nebo o ní vypovídají.

Podstatou školního hodnocení je zjištění kompetencí žáka – tedy jeho vědomostí, dovedností a postojů – a formulace hodnotících soudů na základě porovnání skutečného stavu se stavem předpokládaným, kterým je cíl výuky.

Hodnocení je systematický proces, který vede k určení kvalit a výkonů vykazovaných žákem nebo skupinou žáků, kdy jde o činnost připravenou, organizovanou a opakovaně prováděnou, jejíž výsledky jsou podrobovány opravám.

Pravidla pro hodnocení žáků

Základem pro hodnocení a klasifikaci žáka základní školy je § 51 zákona č. 561/2004, v platném znění a §14 - 17 vyhlášky č.48/2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, v platném znění.

Účel hodnocení žáků

1. Smyslem hodnocení vzhledem k žákovi je informovat žáka do jaké míry zvládl požadavky, informace o zjištěném stavu vědomostí
2. Směřovat žáka k tomu jak má dále pracovat a postupovat
3. Motivovat, povzbudit podnítit žáka k další práci
4. Hodnocení by mělo být výrazem pedagogického optimismu, učitel by měl posílit sebedůvěru žáka
5. Hodnocení je pro učitele zpětnovazebnou informací
6. Pro rodiče je hodnocení důležitou informací o prospěchu svého dítěte

Principy hodnocení žáků

1. Hodnocení by mělo studentům **pomáhat překonávat** případné nedostatky, **povzbudit je, orientovat je pozitivním směrem- kladně je motivovat**
2. Hodnocení by mělo být prováděno **humánním, taktním, rozvážným a citlivým způsobem** (atmosféra „hrůzy“ je projevem deformace osobnosti učitele)
3. **Výsledky hodnocení by neměly být podceňovány, ale ani přeceňovány**
4. **Požadavky, kladené na studenty při hodnocení, by měly být přiměřené** (přílišná shovívavost, ale i přísnost, jsou škodlivé)
5. **Hodnocení by mělo být objektivní, spravedlivé a nestranné**
6. **Při hodnocení by měl učitel přihlížet k psychickému a zdravotnímu stavu studenta**
7. **Je vhodné, aby se učitelé o závažnějším hodnocení jednotlivých studentů navzájem informovali**
8. **Učitel by měl studenta hodnotit vzhledem k jeho možnostem a nesrovnávat ho s ostatními žáky ani s nějakou abstraktní normou**

Metody hodnocení žáků

1. Diagnostické metody používané při hodnocení

- Soustavné pozorování studentů
- Rozhovor
- Analýza výsledků činnosti studenta (např. písemné práce, laboratorní práce, projekty)
- Zkoušení studentů - nejčastěji používaná metoda

Formy zkoušení

- Ústní zkouška
- Písemné zkoušky
- Praktická zkouška
- Individuální zkoušení
- Skupinové zkoušení
- Hromadné zkoušení
- Výkonové zkoušky (na našich školách doposud málo používané)

Vyhodnocení zejména diagnostických metod a výsledků uvedených forem zkoušení zajistí učiteli významnou zpětnovazební informaci o kvalitě jeho pedagogické práce. Pokud jsou výsledky v pořádku, není nutné měnit metody, formy a strategie výuky, není nutné se zamýšlet nad stylem učitelovi výuky.)

Pokud je tomu naopak, musí dobrý učitel sebekriticky vyhodnotit příčiny neúspěchu žáků a popř. změnit výše uvedené přístupy. Ne vždy je však chyba na straně učitele!

2. Slovní hodnocení

Zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení péle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Z hodnocení musí být zřejmá úroveň vzdělání žáka vzhledem k očekávaným výstupům.

Školský zákon zcela zrovnoprávnil oba způsoby hodnocení, tj. slovní hodnocení i klasifikaci.

Přechod z klasifikace na slovní hodnocení by měl proběhnout poté, až bude pedagogům dané školy jasné, proč způsob hodnocení mění a co tato změna přinese žákům.

Rozhodnutí mezi klasifikací a slovním hodnocením udělejme s ohledem na žáky a na rodiče.

3. Hodnocení pomocí klasifikace

Při klasifikaci žáků se používá dvou stupnic, a to:

A. stupnice o třech stupních pro hodnocení chování (§ 15, odst.1 vyhl.č. 48/20005 Sb.)

- 1 – velmi dobré
- 2 – uspokojivé
- 3 - neuspokojivé

B. stupnice o pěti stupních pro hodnocení prospěchu v povinných a nepovinných předmětech.

- 1 – výborný
- 2 – chvalitebný
- 3 – dobrý
- 4 – dostatečný
- 5 - nedostatečný

Hodnocení chování

Známku z chování se hodnotí, jak žák plní ustanovení školního řádu. Sníženou známku z chování navrhuje vyučující na klasifikační pedagogické poradě před koncem pololetí. Pedagogická rada musí snížení známky schválit. Právo konečného rozhodnutí má ředitel školy.

Hodnocení prospěchu

Při klasifikaci ve vyučovacích předmětech se především hodnotí stupeň zvládnutí učiva, schopnost aplikace vědomostí, samostatnost a aktivita při výuce.

Při klasifikaci je možné hodnotit také známkami s mínusem (1-, 2- atd.). Takových známek však nesmí být více než jedna čtvrtina z celkového počtu všech známek a není možno takto hodnotit čtvrtletní a pololetní kontrolní práce. Tohoto hodnocení se používá zejména pro motivaci žáků.

Pochvaly a jiná ocenění a opatření k posílení kázně

Pochvaly jsou kladným motivačním prvkem při hodnocení chování žáka. Pochvaly se zaznamenávají do žákovské knížky, katalogového listu.

Udělení pochvaly a jiného ocenění se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.

Opatření k posílení kázně jsou napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele a důtka ředitele školy.

Drobné přestupky při vyučování (nedostatečná práce v hodině z důvodu zapomenutých pomůcek apod. se započítávají do známky z příslušného předmětu.)

Závažnější přestupky se zapisují do kázeňského sešitu.

Pokud se opatření k posílení kázně (napomenutí TU, důtka TU) mívá účinkem, navrhne vyučující udělení důtky ředitele školy. Ta může být udělena i za jednorázové vážné přestupky. K takovým patří zejména nedovolené opuštění školní budovy nebo školní akce, jednorázové kouření v budově školy, podvod, záškoláctví, ničení majetku školy, projevy rasismu apod. Ředitelskou důtku schvaluje pedagogická rada. Pokud se žák nezlepší po udělení důtky ředitele školy, jsou jeho rodiče pozváni k projednání jeho chování s vedením školy a výchovným poradcem.

Další porušování školního řádu vede k navržení snížené známky z chování o stupeň nebo o dva.

Snížená známka z chování může být navržena i za jednorázový závažný přestupek -kouření v budově školy, účast na výuce pod vlivem alkoholu a dalších návykových látek, šikana, záškoláctví, agresivita vůči ostatním žákům, krádež, projevy rasismu....

Snížená známka z chování o dva stupně může být navržena za hrubé a opakované prohřešky proti řádu školy

3. Sebehodnocení žáků

Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků, posiluje sebeúctu a sebevědomí žáků. Je zařazováno do procesu vzdělávání průběžně všemi vyučujícími, způsobem přiměřeným věku žáků.

Chyba je přirozená součást procesu učení. Pedagogičtí pracovníci se o chybě se žáky baví, žáci mohou některé práce sami opravovat, hodnocení žákova výkonu nelze provést jen klasifikací, musí být doprovázeno rozbořením chyb žáka. Chyba je důležitý prostředek učení.

Při sebehodnocení se žák snaží vyjádřit:

co se mu daří

co mu ještě nejde, jaké má rezervy

jak bude pokračovat dál

Pedagogové vedou žáka, aby komentoval svoje výkony a výsledky. Sebehodnocení žáků nemá nahradit klasické hodnocení (hodnocení žáka pedagogem), ale má pouze doplňovat a rozšiřovat evaluační procesy a více aktivizovat žáka.

Použité zdroje

<http://psychologie-pedagogika.studentske.cz/2008/06/hodnocen-klasifikace-cl-principy.html>

<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1328>

<http://www.santoska.cz/skolni-vdelavaci-program/item/54-hodnoceni-zaku-a-autoevaluace-skoly>

<http://www.2zsmb.cz/doc/pravidla%20pro%20hodnoceni%202012-13.pdf>

http://is.muni.cz/th/199757/pedf_b/Bc_-_Duben_O9.pdf